

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสวนกาแฟตามหลักวิชาการของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟที่ได้รับการส่งเสริมจากมูลนิธิโครงการหลวง
นักวิจัย	รองศาสตราจารย์ รำไพพรรณ อภิชาติพงศ์ชัย นางสาวพัชณี สุวรรณวิศลกิจ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการจัดการสวนกาแฟตามหลักวิชาการของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟที่ได้รับการส่งเสริมจากมูลนิธิโครงการหลวง 2.ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรเพื่อนำไปสู่การจัดการสวนกาแฟอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเกษตรกรที่ปลูกกาแฟในพื้นที่โครงการหลวง 21 แห่ง จำนวน 1,909 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ได้จำนวนทั้งสิ้น 330 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด-ต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเชิงเส้น

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกกาแฟส่วนใหญ่ร้อยละ 76.06 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.95 ปี ร้อยละ 50.30 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตกาแฟเฉลี่ย 2.06 คน จำนวนแรงงานจ้างในท้องถิ่นที่ใช้ในการผลิตกาแฟเฉลี่ย 5.38 คน เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 33.93 การถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตัวเองและไม่มีเอกสารสิทธิ์ มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 6.52 ไร่ จำนวนต้นกาแฟที่ปลูกอายุมากกว่า 3 ปีเฉลี่ย 360.50 ต้น/ไร่ จำนวนต้นกาแฟที่ปลูกอายุระหว่าง 1 - 3 ปี เฉลี่ย 220.26 ต้น/ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับต้นพันธุ์กาแฟจากโครงการหลวงแบบให้เปล่า รายจ่ายเกี่ยวกับกาแฟทั้งหมดในรอบปีเฉลี่ย 24,650.38 บาท/ปี รายได้จากการขายผลผลิตกาแฟเฉลี่ย 32,011.70 บาท/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งสินเชื่อเพื่อใช้ในการผลิตกาแฟ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยมีสินเชื่อทั้งหมดเฉลี่ย 70,462.50 บาท การติดต่อและได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับกาแฟจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเฉลี่ย 2.16 ครั้ง/ปี ในด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกาแฟ (5 ปีที่ผ่านมา) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสาร ส่วนการได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่โครงการหลวงนั้น เกษตรกรร้อยละ 47.27 ได้รับข่าวสารมากกว่า 4 ครั้ง/ปี และเกษตรกรมีการอบรมเฉลี่ย 3.32 ครั้ง/5 ปี (จากทุกหน่วยงาน) ส่วนการได้เข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการสวน

กาแฟจากมูลนิธิโครงการหลวง เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.62 ครั้ง/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.82 ได้รับการอบรมเรื่องการเพาะกล้า ในด้านความพึงพอใจกับการสนับสนุนด้าน วิชาการและการตลาดกาแฟของมูลนิธิโครงการหลวง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมาก ร้อย ละ 66.97

ผลการศึกษาความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการสวนกาแฟ พบว่า เกษตรกรมีความรู้ ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 14.44 คะแนน) ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการสวนกาแฟ พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 1.94) และภาพรวมการจัดการสวนกาแฟตามหลัก วิชาการ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการจัดการสวนกาแฟระดับปานกลาง (11 - 15 คะแนน) ร้อยละ 54.55

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การศึกษา รายได้จากกาแฟ และความรู้เกี่ยวกับการ จัดการสวนกาแฟมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการสวนกาแฟตามหลัก วิชาการของเกษตรกร ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

แนวทางในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามความต้องการของเกษตรกร เพื่อนำไปสู่การ จัดการสวนกาแฟอราบิก้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีดังนี้ คือ

1. การจัดหลักสูตรการฝึกอบรมต้องคำนึงถึงระดับการศึกษาของบุคคลเป้าหมาย และ ควรเน้นสาธิตวิธีและสาธิตผล ศึกษาดูงานสวนกาแฟที่ประสบผลสำเร็จ และเอกสารควรเป็น รูปภาพที่เข้าใจง่าย
2. การจัดการฝึกอบรมควรแยกเกษตรกรตามฐานะทางเศรษฐกิจ เพราะเกษตรกรที่มี รายได้สูงจะมีความสามารถในการซื้อปัจจัยการผลิต และมีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือนได้ มากกว่า
3. การจัดการให้ความรู้ในกรณีเหตุการณ์ผิดปกติจากภัยธรรมชาติ ควรมีหน่วยเฉพาะกิจ ที่ให้คำแนะนำในการจัดการ เพื่อฟื้นฟูสภาพการเจริญเติบโตของต้นกาแฟ
4. เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมของโครงการหลวง ก่อนการฝึกอบรม ควรหาความต้องการของ เกษตรกรก่อนจึงจะจัดทำหลักสูตรตามความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง
5. ควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อให้สิทธิประโยชน์แก่การเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกกาแฟ เช่น การ ให้การฝึกอบรม การมีสิทธิเข้าประกวดการจัดการสวนกาแฟที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นการให้รางวัล เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่สมาชิก เป็นต้น

Title Factors Affecting Arabica Coffee Farm Management According to Technical Principles of Farmers Under the Extension Program of the Royal Project Foundation

Researcher Assoc. Prof. Rampaipan Apichatpongchai
Ms. Patchanee Suwanwisolkrit

Abstract

The objectives of this study were 1) to study factors affecting arabica coffee farm management according to technical principles of farmers under the extension program of the Royal Project Foundation and 2) to obtain appropriate approach to organize training activities that will be suited to the demands of those farmers which will be leading to efficient farm management.

The sample of this study was the arabica coffee farmers under the Royal Project Foundation's extension areas of 21 units, which were 1,909 farmers. The 330 sampled farmers was taken by Yamane's formula and data collection was done by interviewing. Data were analyzed by percentage, average, maximum-minimum values, standard deviation and multiple regression.

The study revealed that 76.06 % of the sampled farmers were male, with the average age 46.95 years old, and 50.30 % of them had the education of primary school. On average the household labors used in the coffee farm was 2.06 person/household, and the hired labors of their own community were 5.38 person/household. About 34% of the farmers were members of the village fund group and the land tenure were mostly own by the farmers without any registered documents. On average the farm size was 6.52 rai, the coffee trees of more than 3 years was 360.50 tree/rai, the coffee tree of 1 – 3 years was 220.26 tree/rai. The farmers had received their coffee seedling from the Royal Project with no payment. The annual expenditure for their coffee farm management was 24,650.38 baht/year and the revenue from their coffee produces was

32,011.70 baht/year. The source for farm credit was mostly from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives and on average their total credit was 70,462.50 baht. The communication and recommendation on coffee subjects from the extension officers was 2.16 times/year. The farmers had never received any information about arabica coffee during the past 5 years. For the information receiving from the Royal Project extension officers, there was 47.27 % of the farmers that had more than 4 times/year of information receiving. On average the training activities were 3.32 times/5 years (from every agency), while the participation in the coffee farm management training from the Royal Project Foundation for the farmers was 1.62 times/year and 84.82% of the farmers had their training session on seedling management. About 67 % of the farmers had satisfaction on the technical and marketing support from the Royal Project Foundation at high level.

The study on the farmers' knowledge about coffee farm management showed that the farmers had moderate knowledge with the average point 14.44. For the attitude on coffee farm management, the farmers had moderate attitude with the average point 1.94 and the overall farm management according to technical principles of the farmers were 54.55 % which had moderate level with the average point 11 – 15 points.

The result on hypothesis test showed that education, revenue from coffee produces and knowledge on farm management had significant relation to technical principles at the level 0.05.

To organize the training activity which should be based on the farmers' demand, and led to more efficient farm management, the appropriate approaches should be as followed;

- 1) The organizing of any training courses must consider on the education's level of the targeted participants. Therefore, the training courses should emphasize on the demonstration, farm practices and visiting good farm management. Moreover, the documents of the training courses should have more pictures or easy to understand.
- 2) The management on the training courses should be prepared for different economic groups. The farmers who had more income, had more capabilities to buy inputs as well as more abilities to hire off-farm labors.
- 3) In case of unusual natural events, the management on the training courses should provide a particular technical unit to recommend on specific management to recover the growth of those coffee trees.

- 4) The training officers of the Royal Project Foundation should have the information on the required topics from the farmers before organizing of any training courses.
- 5) There should be some privileges for the members of the Royal Project's coffee farmer groups such as training courses, special activities to motivate better farm management (contest or rewards for efficient farm management) in order to create moral supports for those efficient members.

